

Vatten som resurs

Planeten Jordens vatten är till största delen salt. Endast en bråkdel kan användas av människor som dricksvatten och för bevattning inom jordbruket. Vattendrag ger elektricitet och sjöar och floder används även för transporter, fiske, bad och mycket annat.

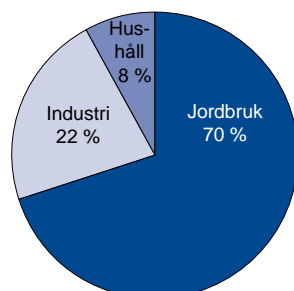
För oss i Sverige är rent och friskt vatten en självklarhet, det är bara att vrida på kranen. Men globalt sett är det precis tvärt om. Det är bara i några få länder som man kan dricka rent vatten direkt ur kranen. Ofta duger det bara till disk och tvätt. Istället tvingas man köpa dricksvatten i affärer. På många håll i världen finns det inte rinnande vatten i husen och i trakter där det är ont om vatten kan människor tvingas vandra flera kilometer för att hämta dricksvatten.

Bara lite är sötvatten

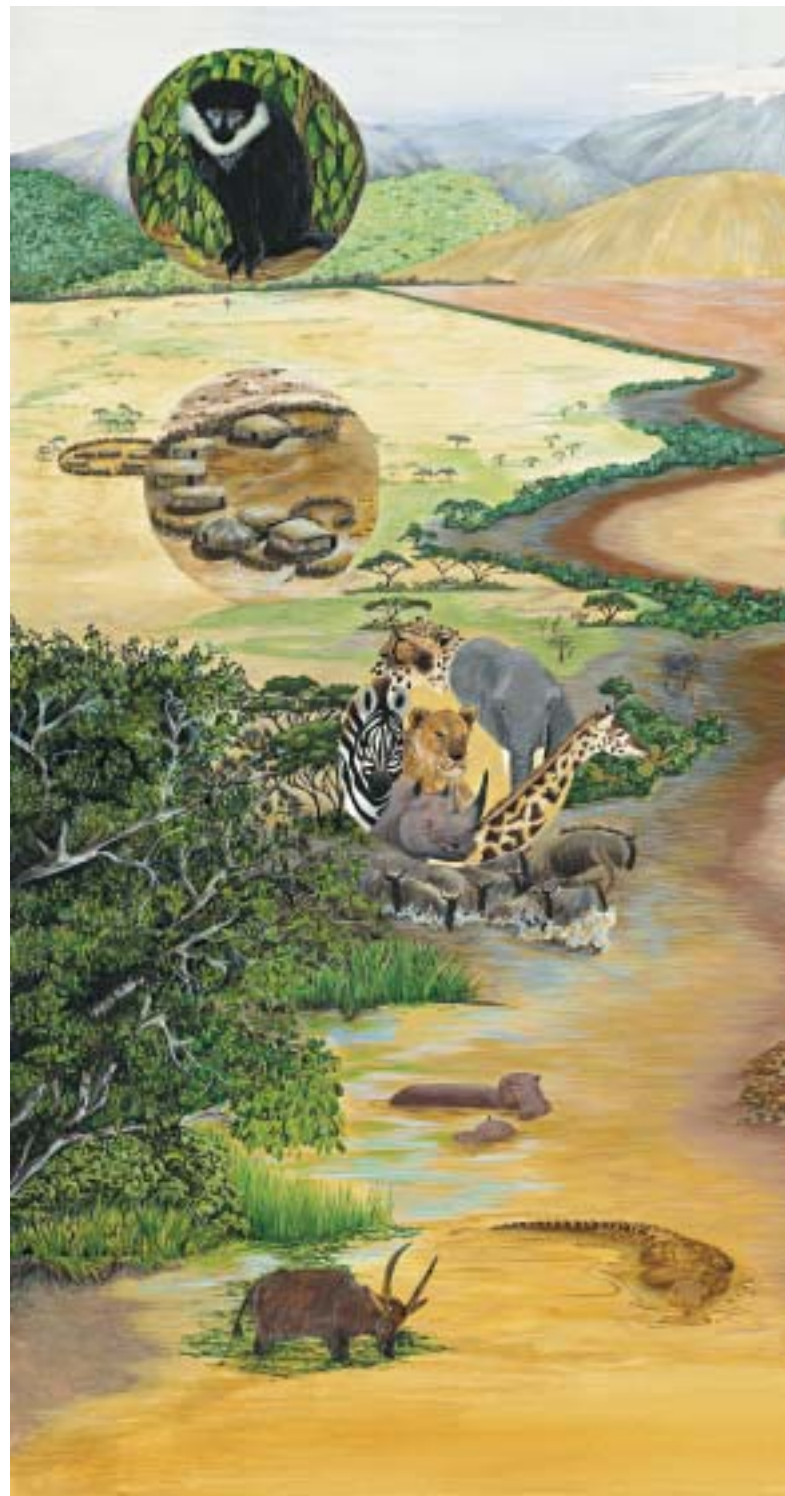
Av allt vatten på Jorden är det ungefär 2,5 procent som är sötvatten. Resten är saltvatten i haven. Av den lilla mängden sötvatten är det mesta (87%) bundet i inlandsisar, glaciärer, i marken eller på annat sätt som gör att vi människor inte kommer åt det.

Hur använder vi sötvattnet?

Sötvatten är världens viktigaste livsmedel. Men vatten är nödvändigt också på många andra sätt. Det behövs till boskap och husdjur, odlingar och i industrier. Globalt sett används den allra största mängden vatten till jordbruk, sedan kommer industrier och mindre än en tiondel används till hushållen.

Användningen av sötvatten i världen.

Odlingar längs stränder

I många länder finns andra metoder att utnyttja sjöar och vattendrag än vi är vana vid. I Mexiko City, Mexicos huvudstad med över 15 miljoner innevånare, finns det som kalla ”flytande trädgårdar” ute i de våtmarker som staden byggts upp kring. Mängder av grönsaker odlas ute på de små öarna och holmarna i träsken.

I andra trakter används vass som växer längs stränderna till att bygga hus. Vattendrag och sjöar kan vara de enda transportlederna – man får ta båt eller kanot till närmaste by eller affär.

Floderna ger dessutom bördigare odlingsmark genom översvämningar, som för ut näringsrikt vatten med jord och slam över åkrar och betesmarker längs stränderna.

Konstbevattning avgör skördar

I många varma länder är bevattningen inom jordbruket mycket viktigt för att skördarna ska bli stora. Grödor som kräver

mycket vatten är ris – som oftast odlas på översvämmade fält – men också bomull och vete. I vissa trakter finns avancerade bevattningssystem med kanaler och vallar som har använts i hundratal år.

Floder för el och avlopp

I många floder finns dammar och vattenkraftverk som ger elektricitet. Sötvatten behövs också i många olika industrier. Textilindustrin använder vatten vid färgning och tvätt. Pappers- och kemiindustrin är andra stora vattenanvändare. Över en femtedel av det sötvatten vi människor använder går till industrin och många fabriker ligger vid sjöar och floder just för att ha god tillgång på vatten.

Fisket också viktigt

I sjöar och floder, men också i konstgjorda dammar, fångas stora mängder fisk, som är en viktig proteinkälla. Att fiska eller odla fisk i dammar är oftast billigare än att föda upp boskap eller köpa

kött. Fiske i sötvatten är därför mycket viktigt för många människor i fattiga länder.

Även i Sverige är fisket i sötvatten viktigt. Mycket av den fisk som fångas i sjöar och vattendrag säljs inte vidare, utan äts av de som fiskar, så inkomsterna syns ofta inte på papper. Dessutom är sportfiske en uppskattad hobby för massor av människor.

Ta reda på mer

1. Varför finns det så lite sötvatten?
2. Vad används jordens vatten till?
3. Ge exempel på några fiskemetoder.
4. Jordklotet är en vattenplanet. Endast en liten del av allt vatten är sötvatten. Rita en bild eller ett diagram som visar detta. Markera i bilden vad som är salt- och sötvatten.
5. Tänk noga igenom din dag. På vilka olika sätt (synliga och osynliga) har du använt vatten idag? Rita gärna en bild.

Fiske i Vietnam.
Foto: WWF / UNEP / TOPHAM / Van Dung Nguyen

Det här elevbladet tillhör serien ”Vatten som livsmiljö och resurs” – ett läromedel som WWF tagit fram med stöd av Sida.

Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals slott
170 81 Solna
tel 08-624 74 00
fax 08-85 13 29
hemsida: www.wwf.se
e-post: info@wwf.se